

มาตรวัดจำแนกด้วยภาษา

ความหมาย

มาตรวัดจำแนกด้วยภาษา (Semantic Differential Scale หรือ Bipolar Semantic Scale) หมายถึง วิธีการวัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ๆ มาตรวัดนี้ใช้ประเมินความรู้สึกของบุคคลโดยนำคำคุณศัพท์ทางภาษามาเป็นสื่อการวัด

ที่มา

ออสกู๊ด, ชูไซ และ แทนเนนบวม (Osgood, C. E., Suci, G. J., and Tannenbaum, P.H.) ได้เสนอมาตรวัดจำแนกด้วยภาษาเพื่อใช้ในการวัดเจตคติของบุคคล ในปีคริสต์ศักราช 1957

ลักษณะของมาตรวัดจำแนกด้วยภาษา

เป็นการประเมินความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ๆ โดยกำหนดความคิดรวบยอด (concept) เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการวัดขึ้นชุดหนึ่งเสมือนรายการหัวข้อเนื้อหาที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งที่จะวัด เช่นจะวัดเจตคติเกี่ยวกับครอบครัวซึ่งย่อมประกอบด้วยความคิดรวบยอดคือ พ่อ แม่ ลูก ญาติ เป็นต้น แล้วกำหนดการวัดเป็น 2 ทิศทาง จากการใช้ชุดคำคุณศัพท์คู่ที่มีความหมายตรงกันข้าม (bipolar semantic scale) ไประบุความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อแต่ละความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการวัดนั้น โดยมีความเชื่อว่าการที่บุคคลจะรู้สึกอย่างไร คิดอย่างไรต่อสิ่งนั้นตามค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับความหมายของภาษา (semantic) ที่บุคคลรับรู้ต่อสิ่งที่ต้องการวัดนั้น สิ่งที่ต้องการวัดนี้

จะประกอบด้วยความคิดรวบยอดหลายๆ อย่างที่มาจากความหมายของภาษาที่ประกอบด้วยขอบข่าย 3 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านการประเมินค่า เป็นคำคุณศัพท์ที่ใช้ในการประเมินค่า เช่น ดี-เลว เกลียด-รัก ยุติธรรม-ลำเอียง เมตตา-ทารุณ ฉลาด-โง่ ซื่อสัตย์-คดโกง เป็นต้น

2. มิติด้านศักยภาพ เป็นคำคุณศัพท์เกี่ยวกับศักยภาพ หรือ กำลัง/ความสามารถทำงาน เช่น ยาก-ง่าย หนัก-เบา แข็งแรง-อ่อนแอ ใหญ่-เล็ก ทนทาน-บอบบาง แข็ง-อ่อน เป็นต้น

3. มิติด้านการกระทำ/กิจกรรม เป็นคำคุณศัพท์แสดงกิจกรรม/การปฏิบัติต่างๆ เช่น ช้า-เร็ว ร่าเริง-หงอยเหงา กระตือรือร้น-เฉื่อยชา เป็นต้น

มาตรวัดจำแนกด้วยภาษามีลักษณะ ดังนี้

1. กำหนดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการวัดขึ้นชุดหนึ่ง และแต่ละความคิดรวบยอดจะกำหนดคำคุณศัพท์คู่ที่มีความหมายตรงกันข้าม เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคำคุณศัพท์ด้านการประเมินค่า ด้านศักยภาพ และด้านการกระทำ/กิจกรรม จำนวนด้านละ 3 - 4 คู่ ที่จะให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกต่อความคิดรวบยอดนั้นบนมาตรวัดที่แบ่งเป็นช่วงเท่าๆ กัน โดยการเขียนเครื่องหมาย / หรือ × ลงบนตำแหน่งในช่วงการวัดที่กำหนด ไปทางด้านใดด้านหนึ่งระหว่างคำคุณศัพท์คู่ ดังตัวอย่างมาตรวัดที่ประเมินเจตคติต่อครอบครัวซึ่งอาจต้องรวมความรู้สึกต่อบุคคลต่างๆ บทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์อื่นๆ ในครอบครัวด้วย เช่น ความรู้สึกต่อ พ่อ

พอ :

ยุติธรรม								ลำเอียง
ดูดี								อ่อนโยน
กล้าแสดงออก								เก็บตัว

2. กำหนดค่าคะแนนของช่วงการวัด เป็น 1 - 7 คะแนน หรือ -3 คะแนน ถึง +3 คะแนน แล้วนำผลการประเมินความรู้สึกมาคำนวณค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านของกลุ่มคำคุณศัพท์ทั้ง 3 ด้าน เพื่อแสดงทิศทางของมิติทางภาษาแต่ละมิติของความคิดรวบยอดหนึ่ง ๆ

การสร้างมาตรวัดจำแนกด้วยภาษา

ดำเนินการสร้างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดตัวแปรเจตคติที่ต้องการวัด

2. กำหนดความคิดรวบยอดที่เป็นองค์ประกอบของตัวแปรเจตคตินั้น อาจทำได้ทั้งโดยการให้ (1) บุคคลที่คาดว่ามีเจตคติต่อสิ่งที่ต้องการวัด นักภาษาศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านตัวแปรเจตคติที่ต้องการวัด รวมกันจำนวน 3 - 5 คนขึ้นไป แล้วให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้เสนอความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเจตคติที่ต้องการวัด และหรือ (2) กำหนดจากเอกสาร ตำรา ทฤษฎีเกี่ยวกับตัวแปรเจตคติที่ต้องการวัด ร่วมกับข้อเท็จจริงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเจตคตินั้น

3. เลือกคำคุณศัพท์ที่มีความหมายเชิงการประเมินค่า เชิงศักยภาพ และเชิงการกระทำ/กิจกรรมต่อความคิดรวบยอด มาด้านละ 3 - 4 คำคุณศัพท์ รวมเป็นความคิดรวบยอดละ 9 - 12 คำคุณศัพท์ แล้วกำหนดคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำคุณศัพท์ที่เลือกไว้ เป็นคู่ ๆ กัน

4. จัดคำคุณศัพท์คู่เป็นกลุ่มมิติ หรือละกัน โดยไม่แยกเป็นกลุ่มมิติ (9 - 12 คู่) ของความคิดรวบยอดที่กำหนด เรียงลำดับความคิดรวบยอดของตัวแปรเจตคติเป็นมาตรวัดจำแนกด้วยภาษา

การตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดจำแนกด้วยภาษา

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เป็นการตรวจสอบว่าความคิดรวบยอด และคำคุณศัพท์คู่ที่เลือกไว้นั้นได้มีความสอดคล้องกับโครงสร้างตัวแปรเจตคติ และวัดเจตคตินั้นหรือไม่โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนหนึ่งได้ตรวจสอบ / ประเมิน แล้ววิเคราะห์ความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและเห็นว่าเป็นความคิดรวบยอดและเป็นคำคุณศัพท์คู่ที่มีคุณภาพดีแล้ว ให้นำไปวัดเจตคติของกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง แล้วใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของแต่ละมิติทางภาษา

3. การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น สามารถเลือกใช้สูตรการคำนวณค่าความเชื่อมั่นต่างๆ เช่น สูตรของตำริ่ง บุญเรืองรัตน์ สูตรของสเปียร์แมน - บราวน์ สูตรของรูลอนและสูตรของครอนบาค (ตำริ่ง บุญเรืองรัตน์, 2545)

การตรวจให้คะแนนและการแปลความหมาย

การตรวจให้คะแนนทำโดย กำหนดค่าระดับความรู้สึกหรือความคิดเห็นต่อความคิดรวบยอดจากตำแหน่งบนช่วงการวัดที่กำหนดไว้ไปทางด้านหนึ่ง ด้านใดระหว่างคำคุณศัพท์คู่ แต่ละคู่ที่กำหนดเป็น 7 ช่วงการวัด โดยให้คะแนนด้านคำคุณศัพท์ที่มีความหมายต่อความคิดรวบยอดนั้นในทาง *ด้อย/ไม่ดี/*

ไม่เหมาะสม เริ่มตั้งแต่ 1 คะแนน และเพิ่มขึ้นช่วงละ 1 คะแนน ไปทางด้านคำคุณศัพท์ที่มีความหมายไปทาง *เด่น/ดี/เหมาะสม* จนถึงสุด 7 คะแนน หรือกำหนดช่วงคะแนนตรงตำแหน่งกลาง เป็น 0 คะแนน และเพิ่มขึ้นช่วงละ 1 คะแนน ไปทางด้านคำคุณศัพท์ที่มีความหมายไปทาง *เด่น/ดี/เหมาะสม* จนถึง +3 และลดลงช่วงละ 1 คะแนน ไปทางด้านคำคุณศัพท์ที่มีความหมายไปทาง *ด้อย/ไม่ดี/ไม่เหมาะสม* จนถึง -3 คะแนน แล้วนำคะแนนผลการตอบแต่ละคู่คำคุณศัพท์มาคำนวณค่าเฉลี่ยของแต่ละมิติ เป็นรายความคิดรวบยอด

มิติด้านการประเมินค่า :

+1 ก่อนข้างดี	0 ปานกลาง	-1 ก่อนข้างไม่ดี
+2 ดี		-2 ไม่ดี
+3 ดีมาก		-3 ไม่ดีอย่างมาก

มิติด้านศักยภาพ

+1 ก่อนข้างมีพลัง	0 ปานกลาง	-1 ก่อนข้างอ่อนแอ
+2 มีพลัง		-2 อ่อนแอ
+3 มีพลังมาก		-3 อ่อนแออย่างมาก

มิติด้านการกระทำ/กิจกรรม

+1 ก่อนข้างมีชีวิตชีวา	0 ปานกลาง	-1 ก่อนข้างเก็บตัว
+2 มีชีวิตชีวา		-2 เก็บตัว
+3 มีชีวิตชีวามาก		-3 เก็บตัวอย่างมาก

ข้อคิดเห็นในการนำมาตราวัดจำแนกด้วยภาษาไปใช้

1. ความคิดรวบยอด และคำคุณศัพท์คู่ที่มีความหมายตรงกันข้าม ที่นำมาให้ผู้ตอบประเมินความรู้สึกของตนเองนั้น จะต้องเป็นที่เข้าใจตรงกัน และผู้ตอบมีความคุ้นเคยกับคำคุณศัพท์เหล่านั้นเพื่อให้สามารถกระตุ้นผู้ตอบให้แสดงความรู้สึก ความเชื่อ ความสนใจ ความกลัว ความพึงใจหรืออคติ การ

การแปลความหมายคะแนนเจตคติ ทำได้ 2 แนวทาง ดังนี้

1. แปลความหมายเป็นรายความคิดรวบยอด โดยใช้ค่าเฉลี่ยของแต่ละมิติ

2. แปลความหมายของตัวแปรเจตคติ โดยใช้ค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละมิติ

โดยปริมาตรค่าเฉลี่ยแสดงถึงความเข้มจากลักษณะหนึ่งไปยังอีกลักษณะหนึ่งของความหมายมิติทางภาษาด้านการประเมิน คือ *ดี-ไม่ดี* (good - bad) ด้านศักยภาพ คือ *มีพลัง-อ่อนแอ* (strong-weak) และด้านการกระทำ/กิจกรรม คือ *มีชีวิตชีวา-เก็บตัว* (active-passive) ดังนี้

สนับสนุนหรือต่อต้านเรื่องใดๆ ของบุคคล วัตถุ หรือเหตุการณ์ได้

2. มีความแตกต่างระหว่างการคิดคะแนนจากการตอบของมาตราวัดจำแนกด้วยภาษา กับการให้/คิดคะแนนการตอบของมาตราวัดประมาณค่าแบบอื่นๆ ดังนั้นการรวมคะแนนและการแปลความหมายจากการวัดเจตคติจึงควรได้ตรวจสอบก่อนว่าเป็นมาตราวัดจำแนกด้วยภาษาหรือไม่

ประโยชน์ของมาตรวัดจำแนกด้วยภาษา

1. ใช้วัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ว่ามีเจตคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งนั้นๆ เพียงไร
2. สำหรับโรงเรียน ใช้วัดเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ว่าการเรียนวิชาต่างๆ สอดรับกับเป้าหมายองค์ประกอบด้านจิตพิสัยเพียงไร ทำให้ทราบเจตคติต่อการเรียนวิชาต่างๆ ได้
3. ออสกู๊ดได้คิดค้นมาตรวัดนี้ขึ้นเพื่อใช้ทำการวัดเจตคติ แต่นักการศึกษาได้นำแนวทางของมาตรวัดจำแนกด้วยภาษาไปใช้วัดความคิดเห็น ความเชื่อ และอื่นๆ อีกมาก เช่น การประเมินโปรแกรมการศึกษา

การประเมินความเห็นของบุคคลต่อพฤติกรรมทางการเมือง เป็นต้น ในการวิจัยทางการศึกษา ได้มีการนำมาตรวัดจำแนกด้วยภาษาไปใช้ประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยได้มีงานวิจัยสำรวจเจตคติและความสัมพันธ์ของเจตคติกับตัวแปรอื่นๆ อีกมากมาย นอกจากนี้ได้มีการดัดแปลงมาตรวัดจำแนกด้วยภาษา ให้มีช่วงการวัด เป็น 5 ช่วง โดยให้เหตุผลว่ามีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความสามารถในการจำแนกน้อยเช่นเด็กระดับปฐมวัยรวมถึงได้มีการนำวลี มาใช้ร่วมกับ คำคุณศัพท์ ในการให้ความหมายความคิดรวบยอด ด้วย

ไพฑูรย์ โปธิสาร

บรรณานุกรม

- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. การวัดจิตพิสัยของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ สุนันท์ สลโกสุม และไพฑูรย์ โปธิสาร. “การเปรียบเทียบค่าความเชื่อมั่นของการวัดผลตัวแปรพหุคูณตามสูตรของสำเร็จ บุญเรืองรัตน์ กับสูตรของรูลอน สูตรของสเปียร์แมน บราวน์ และสูตรของครอนบาค,” วารสารการวัดผลการศึกษา. 24(71) : 41-48 ; 2545.
- Dawes, Robyn M. Fundamentals of Attitude Measurement. New York : John Wiley & Sons, Inc, 1972.
- Fishbein, Martin and Ajzen, Icek. Beliefs, Attention, Intention And Behavior : An Introduction to Theory and Research. Philippines : Addison-Wesley Publishing Company, Inc, 1975.
- Osgood, C.E., Suci, G.E., and Tannenbaum, P.H. The Measurement of Meaning. Urbana : University of Illinois Press. 1957.
- Thurstone, L.L. “Attitude Can Be Measured,” in Reading in Attitude Theory and Measurement. edited by Martin Fishbein New York : John Wiley & Son, Inc. 1967.